

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

Az Unitárius Egyház — Budapesti Unitárius Egyházközség — Unitárius Misszióház hivatalos havi tudósítója.

Felelős szerkesztő: Dr. Iván László

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Koháry-u. 4. Telefon: Aut. 17—4—24. Előfizetési ára egész évre 4— P, amely beküldhető a budapesti unitárius egyházközség 30.400 sz. postacsekkszámlájára

Bölöni Farkas Sándor

1795—1842.

A tanulás és a szellemi pályákon való érvényesülés a különböző társadalmi tagozódásban rejlő akadályokon kívül mindig vagyoni (pénz) kérdés volt. A kivételes egyéniségek kivételek. Az egyes kultur-körök zárt társadalmi rendszerének feloldódása, megbomlása teszi lehetővé, hogy az alsóbb rétegek a felsőbb, kedvezőbb elhelyezkedésű társadalmi rétegekbe minél többen jussanak.

A politikai egyenjogúságban gyökerező demokrázizmus önmagában a társadalmi eltolódásokban nem sokat jelent. A városi polgárság és a falusi lakosság vagyonos volta is belejátszik ebbe a széles méretű kérdésbe. A székelyföldi korlátozott vagyoni viszonyok között a székelyföldi iskolák kulturális jelentősége abban volt, hogy patriarchális berendeződöttségükkel lehetővé tették a székely faj szellemi képességeinek szerény vagyoni eszközökkel való kifejlését. Mi mindannyian, akik az erdélyi iskolákból kerültünk ki az élet nemes küzdőterére, soha le nem róható hálával tartozunk tanáraink emlékének és a különböző alma matereknek azért a nagy utra valóért, amelyet jellemképzés és tudásközlés alakjában vándortarisznyánkba juttattak.

Székely fajunk boldogulása a szellemi élet terén mindig küzdelmes volt és az is marad, mert az ethnikai nagy magyar tömbtől elszakítva éltünk. Zárt fajú életünkből úgy kell kitörnünk, mint a csontáros gyümölcs csirájának a kemény magrejtő és csiravédő burokból. De kitörtünk és a jövő nemzedék is élni akarással ki fog törni, mert ez fajiságának adottsága. Van benne életerő.

A székely faj életerejének, akarásának és képességének anyai kiváló képviselője közé tartozik egyházunk egyik büszkesége: Bölöni Farkas Sándor is. Nemes székely fajunknak nemes hajtása osztrák kutyabőr nélkül is. A cserfa mindig cser-

makkot terem, ha a földi hatalmak mást irnak is elő. A nemes székely nemzettől János Zsigmond megvonhatta a nemesi előjogokat, de a faj nemes tulajdonságait nem vonhatta el. De a székelység nagy része kardja élével vissza is szerezte az armálisok révén családjá és faja részére azt, amit generaliter a nemzettől vontak meg. Arisztokratikus faj voltunk és maradunk lelkünk gyökeréig. Vérgyökér székelységünk az évezredes törzsi nemesség hordozója. Ennek nem tudása miatt érthetetlen sokak előtt a fajunkban rejlő sok jó (és jó néhány hátrányos) tulajdonság.

Az okmánytáras történelem írhat rólunk bármit, de mi lelkünkben érezzük, hogy őseink valahol a mongol sikon tanyáztak s a kínai falak alatt lovagoltak. De európaiakká lettünk.

Ennek a szemléletnek lelket gyönyörködtető példánya: Bölöni Farkas Sándor.

Családi származásával nem sokat foglalkozom: Bukow generális határőr rendszerében székelyhuszár családból származott és huszárosan vágott neki az életnek.

Tanulását 1805. szept. 2.-án Kolozsvárt kezdte az unitáriusok főiskolájában, ahol 1812—1815. június hó 30.-ig tógás diák kitünő érdemsorozattal. Az 1815 október 1.—1816. július. 20.-ig a kolozsvári kir. lyceumban jogot tanul.

Az akkori szokás szerint 1816. őszén Marosvásárhelyre ment a törvényes királyi táblán gyakorlatot szerezni és 1816. szept. 25.-én Székely Mihály cancelláriájában felesküdt. Ott maradt 1817. év március 17.-ig. Ezt az évet jól jegyezzük meg. Az írói hajlamokkal rendelkező ifjút Kazinczy Ferenc br. Wesselényi Miklós figyelmébe ajánlotta; s ekként ifj. br. Wesselényi Miklósnak, aki akkor szintén Marosvásárhelyt volt, állandóan meghívott asztaltársa lett.

E gyakorlati év után megélhetés után kellett néznie. Eleinte m. kir. testőr akart lenni. Ez a

székely huszárvér vágyakarása. De már 1817. április hó 19.-én az erdélyi királyi kormányshéék tiszteletbeli jegyzői köz é lépett és április 26.-án felesküdütt. Egy évi tapasztalatszerzés után a fogalmi szakba ment át.

Az 1821. július hó 23.-án 40 ezüst krajcáros napidijas irnokká neveztetett ki. Ekkor 26 éves.

Alig tölt pár évet itt s elirtózik semmisége érzetében. Utálta a körülötte levő „szemét collectiot.“ Elment Bécsbe katonai törvényeket tanulni, hogy új pályát kezdjen. Visszakanyarodás az első gondolathoz: a testőrséghez. Innen is megriadt, mert azt észlelte, hogy: az önkény gépévé lesz. Vissza tehát Erdélybe. De utközben Pesten az osztrák polgári törvényből és perrendből vizsgát tett.

Ilyen előkészületek után 1825. VI. 1.-én „tehetségei, szorgalma és erkölcsi magaviselete tekintetéből“ évi 250 forintos V. fizetési osztályu irnokká neveztetett ki.

Már 30 éves. Az 1830. évi II. 12.-én évi 300 ezüst forintos irnokká lépett elő és ebben a fizetésben marad 8 évig: 1838.-ig.

De most jön a romantika és a csoda.

Ez az irnok levelezésben állott a híres Döbrentei Gáborral, Gedő Józseffel s korának kitünőségeivel. E levelezésekből megállapítható tervei szerint nagy utazásokra készült. Ázsiába akart menni az ő s magyar rokonság kutatására. Vágyainak sólyom szárnya támadt. Döbrentey azt írja: „hová akar ismét kóricálni? Csak magyart keresni ne menjen. Ázsiának sivatagaiba. (Most Stein Aurél hazánkfia járja ezt a sivatagot.)“

De mit tesz Isten. Gróf Béldi Ferencz tiszteletbeli főkormányshéeki titkár a fejedelemtől engedélyt kapott 1830. VII. 10.-én, hogy: Olasz, Franciaországba és Nagy-Brittániába utazhassék s erre másfél évi szabadságot kapott.

Ez a gazdag főur az általa jól ismert kiváló bölöni Farkas Sándort magával vitte utitársnak. Ekkor írja Gedő Józsefhez: „Én most, mint egy deák, szüntelen tanulok: geographiai, statistikai és constitutioi ismereteket kell előre szereznem, hogy haszonnal legyen céloom és a nyelvek tanulása még hozzája!“

Elindultak 1830. november 3.-án éjjel és Párison át 1831. április hó 18.-án Londonban vannak. Utközben és itt sok mindent tanulmányoznak s arra az ötletre jutottak, hogy Amerikába vitorláznak. Ázsia helyett tehát Amerika!

Az említett 1831. július hó 27.-én reggel a Columbia podgyászszállító hajóra szálltak és átvitorláztak Észak-Amerikába.

Innen 1831. december hó 14.-én virradatkor

érkeztek vissza Európába Havre de Grace-ba és 1832. január 15.-én már Bécsben voltak.

A székely-huszárvér az operenciás tengeren is — ilyenképen — átlövagolt, de nem hiába tanult, mint egy deák, mert nyitott szemmel sokat látott. És amit látott, naplójába feljegyezte.

Kolozsvárra való visszaérkezése után az Amerikát megjárta irnok nem ült be baráti körbe mesélni, hanem neki ült és naplójegyzetei alapján megírta híres könyvét: „Utazás Észak-Amerikában.“

A kézirat 1833. évi márciusában már kész volt. De most jöttek az újabb bajok. Kiadót kellett keresni és a cenzurán át kellett juttatni, hogy megkapja az: imprimatur-t. Ekörül nagy bajok voltak.

A vége az lett, hogy 1834. IV. 24.-én Kolozsvárt szerződést kötött „Tilsch János kolozsvári könyvvarussal 1100 példány kinyomatása iránt s a kiadótól kapott 260 ezüst forintot szerzői tiszteletdíjként. És most jön a csuda vége, a tanulság.

Az „irnok urat“ az országgyűlés az ítélőmesteri állásra az unitáriusok részéről a hármás jelöltek köz é felvette, de: Döbrentei szerint: az irigység és üldöztetés a kitünőt mindig buktatta. Az állást nem nyerte el és maradt tovább is 300 ezüst forintos irnok ur!

Ámde a tudás hatalom — legalább a tudományos emberek körében. Ezt igazolta a Magyar Tudományos Akadémia, mert 1834. november 8.-án tartott ülésében őt levelező taggá választotta és 200 arany jutalmat ítelt neki.

Ez a könyv egyszerre híressé tette a székely-huszárt, de még e dicsőség is keserőséggel járt.

Ezt a könyvet index-re tették Bécsben, csak „engedély-levéлке“ mellett lehetl olvasni.“ Ez nagy megtiszteltetés munkámnak. Mégis csak van ebben valami, ami hatást kelt — írja naplójában!

Igen, ebben a könyvben volt valami: szabadságszeretet, hazaszeretet és bátorság. Ezt a könyvet Döbrentei gróf Széchenyi Istvánnak is elküldötte, aki akkor a Duna hajózhatását tanulmányozta. Magával vitte a könyvet és Orsováról írta az alábbi levelet. A most is szokásos négy oldalas „Regest“ viznyomásos levélpapíron kétszer összehajtott formában van megcimezve:

Alt Orsova.

Tekintetes

Bölöni Farkas Sándor
urnak

Kolozsvárt.

Hátul: Deus pro nobis quis contra nos.

Igen tisztelt Hazámfia!

Mily kimondhatatlan kellemes pillanatokat értem „Amerikai utazásának“ olvasásában, nem magyarázhatom. Bár lettek volna órák napok! De kezémbé véve a drága könyvet többé nem tehettem félre. Hála a Mindenható-nak, hogy ezen könyv napvilágra jött, haszna honosinkra felszámíthatlan. Azon jó, mellyel telides teli van, oly vi-

lágosan, annyi érdekekkel és oly kimélve közöltetik az olvasóval, hogy az áldott mag, mely belőle váltig hull, még rosszabb földben is kikelne, mint a miénk. A nékem ajándékozott példányt legkedvesebb kincseim közzé számlálom és nem szünendek meg e közhasznú munka jelenéséért mindég legforróbb hálával viseltetni, mert eddigelé ennél hasznosabb és szebb ajándékkal — tudtomra és belső meggyőződésémmel fogva — senki még meg nem tisztelé a magyar hont és közönséget. Élet, erő és siker lebegjen Ön felett!

Orsova szept. 10-én 834. Széchenyi István s. k.*

És e kiválósága dacára a hivatali előléptetésben 1835.-ben újból mellőzték.

Nem zengem bölöni Farkas Sándor dicsőségét. Széchenyi beszélt. De a székely-huszárról még feljegyzem, hogy ő alapította a Kolozsvárt ma is tevékenykedő: Gondoskodó Társaságot. És ennyi hazafiui érdem és dicsőség után bölöni Farkas Sándor még mindig csak 300 ezüst forintot irnok.

A reform szellem a kir. kormányzékhez is új szellemű tagokat juttatott be. Bölöni Farkas Sándor 1838. szeptember 12.-én végre: *különösen a dolgok elintézésében tanúsított egyenessége és erkölcsi jámborsága* tekintetéből 600 ezüst forint fizetéssel *fogalmazóvá* neveztetett ki. Ekkor 43 éves volt. Székely fiuk, ezt jegyezzétek meg.

Nem soká élvezhette ezt a megtiszteltetést, mert elbetegesedett s a tartományi kancellár 1842. II. 3.-án szárazon csak azt jelentette, hogy: „bölöni Farkas Sándor valóságos fogalmazó február 2.-án meghalt, fizetése megszüntetendő.”

De bölöni Farkas Sándor mégse halt meg. Amerikai utazóként megírt munkája révén benne van a magyar történelemben, ott van a Magyar Tudományos Akadémia halhatatlanjai között és ott van a magyar unitárius egyház ama nagyjai között, akik a Kollegium disztermében az oszlopfejek, mint az egyház oszlopai reliefben tündökölnék.

Mindezt csonka-magyarországi hivatás előtt időszerűnek tartottam elmondani, mert éppen száz esztendeje, hogy a halhatatlanságot biztosító munka megjelent. Gondolom, hogy történészeink ez évet felhasználják b. Farkas Sándor emlékének a felfrissítésére és az egyház is alkalmat fog találni e nagy emberünk érdemeinek méltatására.

Én ezuttal csak arra kívánok reámutatni, hogy a demokrácia lényegében csak azt teszi lehetővé, hogy az Istentől megáldott tehetségek kisebb-nagyobb szerencsével felküzdhetik magukat, de soha sem szabad szem elől tévesztenünk, hogy ez az

* A „Magyar Polgár” egykori szerkesztőjének: Papp Miklós fia: Dr. Papp Ernő volt kolozsvári, jelenleg budapesti orvos-barátom tulajdona, aki irántunk való tisztelete és megbecsülése jeleként bocsátotta rendelkezésemre.

irányzat az egyes emberek társadalmi, vagyoni és más kapcsolatbeli különbözőségeit nem teszi és nem is teheti egyenlővé.

Mi, csekély vagyonu székelyek, fokozott munkát, letagadhatatlan eredményt, sikert, tudást, tehetséget, arravalóságot kell, hogy felmutassunk, hogy érvényesülhessünk. Bölöni Farkas Sándor élete gyönyörű példa arra, hogy szerény munkakörben erkölcsi jámborsággal, igaz unitárius eredményekkel — ha vérezve is, de élni lehet és élnünk is kell!

Dr. Tóth György.

A bővebb részletek olvashatók Jakab Elek hivatott tollából a Keresztény Magvető V. kötetében.

A JÖVŐ UTJAIN.

Gyűlések és határozatok.

Mióta a magunk szegénységére vagyunk utalva s arra kényszerültünk, hogy bizonyos tekintetben önállóan intézze anyagi és szellemi ügyeit a kilencedik egyházkör, sok olyan kötelesség is terheli, ami más körülmények között nem hárulna az egyházkörre. Szükségünk van az egyházi főhatóságot helyettesítő olyan szervekre, amelyek kicsinyben ugyanazt hivatottak végezni, mint az E. K. Tanács.

Fájdalom, az egyházkör egyszersmint a Magyarországi Unitárius Egyház is. S nekünk ez a szűkre szabott, egyházkörnek is kicsiny egyház, egy egész világ. Ebben kell találnunk életcélt, jövőt. Egy pohár vízben is ugyanazt a szivárványt látjuk visszatükröződni, amit a végtelen tengeren.

Nem tagadhatjuk hát, hogy az egyházkör évenként egyszer tartott közgyűléseinek ne volna igen nagy fontossága az egyházi életre. *Ennek a közgyűlésnek lelkesedése, teremteni, élni akarása mutatja meg etsősorban, hogy a csonka részben is van egészséges vérkeringés.* Itt megérezzük, hogy a törvénynek tesznek-e eleget csupán azok, akik ketten-hárman megjelennek, vagy őszinte lelkesedés vonza építeni magukban és másokban is az unitárius öntudatot.

Megállapíthatjuk, hogy ezeken a közgyűléseken még eddig nem sok érdeklődő jelent meg a hivatalból kötelezettek kivül. Pedig igen nagy szükség volna arra, hogy magunkra hagyatottságunkban egy-egy kis seregszemlét tartsunk. Ugy zsinatot dióhéjban.

Az utóbbi időben érezhető volt, hogy a közgyűlés nem elégszik meg már az egyes jelentések számszerű adataival. Érezhető volt,

hogy rendeltetését nem látja betöltöttnek azzal, ha a tárgysorozatot megszabott időn belül letárgyalta. Életbevágó és életre való gondolatok születtek az indítványok és hozzászólások során. A közgyűlés több-kevesebb módosítással el is fogadta az indítványokat, mert megérezték, hogy azok mind az egyház szeretetének az eredménye.

Tehát határoztunk! A végrehajtás azonban késik. Pedig a gyűlések nem azért vannak, hogy határozzunk, hanem sokkal inkább azért, hogy végre is hajtsuk azt.

Az Unitárius Értesítőben nemesak a tárgysorozatot szeretnők nyilvántartani, hanem a kivitelről is tudomást szeretnének szerezni az érdeklődők.

Spectator.

ERDÉLY.

Egyházi Főtanács Kolozsvárt

1933. december 3—5. napjain.

December 3.-án reggel nyolc órakor nyílt meg erdélyi unitárius testvéreink évenként összeülő parlamentje: az Egyházi Főtanács. Az 1933. évi főtanácsot annál is inkább feszülten várták hiveink, mivel 1932-ben a nehéz viszonyokra való tekintettel, elmaradt. A főtanács ülést *dr. Ferenczy Géza* főgondnok nyitotta meg. Megnyitójában az unitáriusok nagy sérelmét hangoztatta, amely abban áll, hogy az állam az unitárius belső embereket, papokat, tanítókat olyan kis mértékben segíezi, hogy az alatta áll még a többi kisebbségi felekezeteknek adott államsegélynél is. Végül bizalmát fejezte ki egyházunk jövőjében, melynek történelme azt bizonyítja, hogy „nincs oly reménytelen helyzet, amelyből kivezető út ne volna.” A főgondnoki megnyitóból csak egy lépés hiányzott ahhoz a nagy igazsághoz, hogy ezt a reménységet egyedül csak *vallásos szellemünk megújulásában* kell megkeresnünk és megtalálnunk. Az idő azonban ezt is megfogja hozni.

Gvidó Béla esperes megnyitó imája után hivatali esküt vettek be *Kelemen István* felső-ferkői új esperestől és *Csiky Albert* udvarhelykői felügyelő gondnoktól. Ezek után a főtanács átvonult a templomba, ahol *Weress Béla* petrozsényi lelkész mondott ünnepi beszédet.

Az Istentisztelet után *dr. Boross György* püspök tartotta meg beszámolóját, amelyből a belső emberek nagy nyomorusága tárult a főtanács tagok szeme elé. Vigasztaló mozzanat csak az, hogy az egyházközségek és vezetőik minden

erejüket megfeszítve küzdenek a mindent elborító nyomor áradattal.

Az egyházi képviselő tanács jelentését nagyobb vita követte. A képviselő tanács jelentés szintén az államsegély súlyos kérdésével foglalkozott s így közelről érintette a főtanácsnak belső emberi tagjait és képviselőit. *Kovács Lajos* brassói lelkész a kivezető utat abban látta, hogy a lelkészeknek többet kell foglalkozniuk a hivatással, hogy ezáltal új élet induljon meg az egyházban. A jelentés vitájának során adta be *S. Nagy László* újságíró határozati javaslatát, amely arra kéri a kormányt, hogy az unitáriusokat méltányos államsegélyben részesítse, a magyar községekben magyar tanítókat alkalmazzon, a néveléssel ne szorítsák ki a gyermekeket a magyar iskolákból és végül adják vissza az elvett unitárius felekezeti iskolákat. A határozati javaslatot a főtanács egyhangulag elfogadta.

A nyomorbajutott papság rendkívüli megsegélyezését hozta javaslatba *Dr. Abrudbányai Ede* volt orsz. képviselő, amelynek kiutalását még 1933. évre kérik az államtól. A tanítók szintén súlyos panaszokat tettek le a Főtanács asztalára s kérték a hátralékos egyházi adók eltörlését, amely már egyes helyeken 50—100 ezer leit tesz ki (1750—3500 P.) *Dr. Kiss Elek* ezzel szemben azt a helyes elvet hangsúlyozta, hogy az adót *intenzívebben* kell szedni, de ennek alapfeltétele, hogy a vallásosságot tudatosítani kell s ezáltal olyan szükségletté tenni az unitárius egyházat, amely nélkül *élni nem lehet*. Kivánatosnak tartotta a fizetés maximumok megállapítását s azoknak a közpénztár útján való kiutalását.

A bukaresti és az ó-királyságbeli unitáriusoknak *Lőrinczy Dénes* által történt egyházi megszervezését a Főtanács tudomásul vette s a bukaresti egyházközség megalkotása ezzel a legfelsőbb fokon is elismertetett. A külön UrvaSORAI KEHELY KÉRDÉSÉBEN azt a határozatot hozta a Főtanács, hogy ahol a hivatásos többsége általánosságban, vagy ahol egyesek is kérik a magánkehely használatát, ott az egyház azt engedélyezi.

A választások során *Vári Albert* theol. tanárt a theologiai akadémia dékánjává választották. A kolozsvári kollegium igazgatója ismét *Gálffy Zsigmond* lett. A kereszturi kollegium új igazgatója *Szentmártoni Kálmán* eddigi helyettes igazgató.

A továbbiak során több kisebb ügyet tárgyaltak, amelyek azonban a jövő szempontjából, de különösen a lelki megújulás szempontjából nézve igen nagy fontosságúak lehetnek. Ilyen

volt az ifjúsági szervezet működése és a vele kapcsolatos ifjúsági konferencia. Továbbá *dr. Kiss Elek* indítványa a kórház és börtönmisszióról. Azután a szórványgondozás *egységes* szervezése.

Végül nagy lelkesedéssel hozta a Főtanács *Péterfy Áron* indítványára azt a határozatot, hogy 1934. év tavaszán lelkeszfelszenteléssel kapcsolatos *zsinatot* tartanak Székelykeresztúron, amelyen a régóta készülő, új egyház szervezeti törvényt fogják letárgyalni.

A Főtanács december 5-én *dr. Ferenczy Béla* főgondnok elnöki zárószavával és *Gvidó Béla* esperes hálaadó imájával ért véget. I. L.

Csifó Salamon

1865–1934

A szívünkbe markolt, mikor a gyászkeretes jelentőcédulát megláttuk s rajta olvastuk, hogy *székelykeresztúri Csifó Salamon* unit. theologiai tanár, egyházi tanácsos, az Unit. Irodalmi Társaság tagja stb. január hó 8-án reggel 3 órakor 68 éves korában az Urban csendesen elhunyt. Benne azoknak a nemes szívű, erős akaratu, hajlíthatatlan jellemű unitárius vezető férfiaknak egyikét vesztettük el, akikből oly kevesen vannak s mind kevesebben és kevesebben lesznek. Mint tanár és hosszú időn át dékán az ifjú papi nemzedéknek valóságos atyja volt, akinek pontos és lelkiismeretes szigorúsága csupán csak takaró volt egy nagy és emberbaráti szív rejtegetésére. Valóban nevelő volt, aki tudta, hogy csak befelé forduló lelki összeszedettséggel, de egyben a bibliából táplálkozó finom gyengédséggel lehet az Isten országa számára munkás nemzedéket nevelni. Ezt éreztük meg valamennyien, akik valaha tanítványai voltunk, de talán még jobban ezt érezte ki nemes lényéből e sorok írója, hisz tanulmányai alatt annyiszor volt szüksége az elköltözött finom, nemes tapintatára és atyai segítségére. A theologiai akadémián az egyháztörténelmet tanította s e tárgykörből több értékes értekezése és forrástanulmánya jelent meg a Keresztény Magvető hasábjain. Mint szónok a nemes veretű klasszikus iskolához tartozott, aki gondolatait mindig szabatos külső formákba öntötte s ezt kívánta meg tanítványaitól is. Mint megjelenésében, úgy a szószéki szolgálatban is előkelő, választékos volt és sokat tanulhattak tőle mindig a könnyedségre hajló fiatalok. Beszédeit egy kötetben („Szolgálat az Ur előtt”) összegyűjtötte s kiadta. Az ő lelke már valóban ott szolgál a Mindenható örök országában, de mi itt a földön egy nemes és gazdag lélek távozását fájlaljuk s az atyai barátot könnyezzük meg, akit úgy szerettünk

volna még egyszer életben látni. A Gondviselés ezt megvonta tőlünk, hogy csak az örökkévalóságban teljesítse. A viszontlátásra! (i. l.)

IFJUSÁG.

Meglepően szép eredménnyel folyt le az ifjúsági téli konferencia.

Január 4–7. napjain tartották a csonkaországi unitárius ifjak konferenciájukat a Misszió Ház gyülekezeti termében. Az összegyűlt ifjuság tulnyomóan a Budapesten lakókból telt ki, aminek főoka az, hogy vidékről sokba kerül az utazás, de még a mai nehéz viszonyok közt is meg kellene találni a módot arra, hogy legalább egy-két ifjúsági taggal vegyen részt a vidék unitárius ifjúsága ezeken a hitépitő konferenciákon. A fővárosi ifjuság azonban négy napon keresztül a legnagyobb lelkesedéssel vett részt az előadásokon és a vitákon s már az első nap megállapítható volt, hogy a konferencia igazi lelki eredményeket fog létrehozni.

Január 4-én délután három órakor nyitotta meg *Pethő István* a konferencia elnöke bibliaolvasással és elmélkedéssel az első ülést. Az első nap egyetlen előadója *Gönczy Samu* volt, aki az ifjuság vallásos életéről beszélt. Az egyházas érzés hiányait az előadó abban kereste, hogy az ifjuság és az egyházi vezetők a múltban sokszor nem értették meg egymást s ezeknek a félreértéseknek kiküszöbölésében pillantotta meg azt a gyógyszert, amellyel a még fennálló bajokat ellensúlyozni lehet és kell. Megállapította, hogy a konferenciás tábor megszervezése máris sok eredményt hozott ezen a téren. Az előadást az ifjak részéről sok felszólalás követte, amelyek egész közel léptek a felvetett problémához és az ifjuság belső lelki hiányainak őszinte rajzát adták és egyben gyors segítségért kiáltottak. Másnap, január 5-én két előadás volt, az egyik *László Gyula* okl. tanára arról a problémáról, hogy a vallásban színes szép dogmákra vagy pedig igazságra van szükség. Az előadás hatalmas kiáltás volt az irracionális után és a villámnak veszedelmes fényességével mutatott rá arra az igazságra, hogy a múlt század félszeg racionalizmusával a vallásban semmit sem tudunk elérni, legkevésbé pedig hitet ébreszteni. Az előadást követő viharos vita nagy eredménnyel zárult: annyi bizonyos, hogy a konferenciás tábor elmozdult, véglegesen letért a múltban annyira feldicsért racionális vallásosság utjairól. A második előadást *Borbély Andor* hirlapíró tartotta, aki

a spirituális materializmus alaptételeit ismertette, mint amely erős eszköz arra, hogy az embereket a durva materializmus alapjairól elmozdítsuk s Isten felé, a legteljesebb szellemiség felé elindítsuk. Ezt az előadást is hosszabb vita követte.

Január 6-án d. e. 10 órakor a megnyitó bibliaolvasást és áhitatot *Borbély Andor* tartotta meg, vázolván az új ember szükségességét, akinek meg kell végre születnie az ifjuság soraiban, miután az ó-ember a nagy világháború rémségeiben megkezdte a maga lassu, de biztos pusztulását. Az áhitat után *Dr. Iván László* tartotta meg előadását arról, hogy az unitárius ifjuságnak milyen szerepet kell elfoglalnia az újjáéledt nemzeti és vallásos eszme körül. Az előadást szintén hosszabb vita követte. Délután a középiskolás ifjúsággal tartott *Pethő István* baráti megbeszélést a diák legnehezebb küzdelméről.

Január 7-én délelőtt templomozásra gyűltek össze az ifjak a Rákos-utcai templomba; *Ferencz József* lelkész imádkozott, *Pethő István* pedig prédikált azokról a kutakról, amelyek az unitárius jézusi kereszténység élő vizeit rejtegetik, de amelyeket az elmúlt idők durva racionalizmusa ellenséges kezekkel betemetett. Ez a megrendítő beszéd sokakat ébresztett fel s tett igazán hívőjévé az új, de egyben mégis régi, ősrégi igéknek. Ez meglátszott a templomozást követő megbeszélésen is, amelyen a konferencia tagjai megállapították, hogy nem szeretik a „szónokló” papokat, hanem az új típusra: az „igehirdető” pásztorra áhítoznak. Különösen szembehelyezkedtek a prédikáció nyílt, vagy leplezett olvasásával, mint amely teljesen elveszi az igehirdetés közvetlenségét és azt majdnem gépszerűvé teszi.

A megbeszélést a Misszió Ház gyülekezeti termében közebed követte, amelyen hatvanan vettek részt s amelyen *Ujváry László* és *Pethő István* szólaltak fel. A résztvevők elhatározták, hogy minden hónap első szerdáján a Misszió Házban találkoznak. A közebed után az ifjuság a viszontlátásra bucsuzkodott azzal a szent elhatározással, hogy a második nyári konferencián még az eddigénél is nagyobb érdeklődéssel és belső lelki készülődéssel vesz részt. Isten segítse hozzá mindannyiukat!

Kévekötés

Ez alatt a szép cím alatt jelenik meg az erdélyi unitárius ifjuság lapja *Fikker János* kövendi lelkész szerkesztésében. Ez a cím egy-szersmind jelkép is. Jelképe az új nemzedék egymásratalálásának és szoros együttműködésének. A lap októberben lépett hatodik évfolyamába s most tetemesen megnövekedett. Havonta tizenkét oldalon

jelenik meg (az „Unitárius Értesítő” nagyságában) s ebből a terjedelemből egy harmad rész (négy oldal) a magyarországi unitárius ifjusági íróknak van átengedve. Ékes bizonyosságul annak, hogy az unitárius ifjuság lelki kapesai diadal-maskodnak minden akadályon. Mindazoknak a figyelmét felhívjuk a lapra, akik érdeklődnek az ifjuság mozgalmairól. Különösen pedig egyházi vezetőembereink jóakarátába ajánljuk a szép kiállítású és érdekes tartalmú lapot. Évi előfizetése igen olcsó, mindössze két (2) pengő. Érdeklődőknek szívesen ad felvilágosítást lapunk szerkesztősege, vagy *Ferencz József* és *Pethő István* a misszióházban.

HIREK.

Előfizetési felhívás!

Lapunk ezzel a számmal új évfolyamba lépett. Az új esztendőben a régi hűséggel, bizakodó unitárius hittel, törhetetlen magyar lélekkel köszöntjük olvasóinkat és kérjük azokat, akik eddig is megértő szeretettel karolták fel az *Unitárius Értesítő* ügyét, tartsák meg az unitárius társadalom egyetlen lapját tovább is támogató szeretetükben s fizessék be minél előbb az évi négy pengő előfizetési díjat a mellékelt postabefizetési (csekk) lapon, mindig jelezve a hátlapon, hogy a küldemény előfizetés. Azoknak pedig, akik eddig szívesen olvasták lapunkat, de kevésbé szívesen járultak hozzá lapunk fentartásához, azt üzenjük, hogy jöjjenek fel bár csak egy pillanatra lapunk szerkesztőségébe s nézzenek utána, hogy milyen munkát végzünk, milyen küzdelmet folytatunk a lap fentartásáért. Ha látnák, biztosan sietnének, hogy a lap nyomdai előállításának költségeihez hozzájárulhassanak. Egyébként pedig lapunk minden előfizetőjének és olvasójának boldogabb és szebb magyar újesztendőt kíván az *Unitárius Értesítő*

SZERKESZTŐSÉGE.

Karácsonyi számunkból ötszáz külön példányt csináltattunk s szétszórtuk hiveink közt a fővárosban és a vidéken. Ez csak úgy volt lehetséges, hogy olvasóink előfizetéseikkel támogatták lapunkat. Legyen ez utmutató abban az irányban, amelyet követnünk kell. Csak kezetfogva s egymást segítve haladhatunk hitelveink terjesztésében.

A budapesti unitárius egyházközség 1933. december 17-én tartotta a Koháry-utcai templomban közgyűlését. A közgyűlés főtárgya az 1934. évi költségvetés volt, amelyet lapunkban közölt formában teljes egészében elfogadott a szépszámban megjelent közönség.

A közgyűlést istentisztelet előzte meg, amelyen *Barabás István* lelkész teljesítette a szolgálatot. A közgyűlési megnyitón dr. *Tóth György* az elhangzott beszéd visszhangjaként a gyülekezeti életről emlékezett meg, mint az egyház alapjáról. Ezt a gyülekezeti életet tartja a legszükségesebbnek fokozni az egyházközség életében. Megemlékezett Erdélyben selymülő hittestvéreinkről. A mai álla-

potokat ismertette ezáltal felhívta a hivek figyelmét arra, hogy a magyar unitarizmus egyik legfőbb képviselője a budapesti egyházközség. Ezért kötelessége Budapest minden unitáriusának szellemileg, erkölcsileg és anyagilag szolgálatába állani az unitárius egyháznak. Ezzel a gondolattal mondja el zárszóul a Magyar Hiszekegyet, amit a megjelentek felállva mondtak az elnök után.

Lelkész-elnök megemlékezett *Pál* Ferenc nyug. tanfelügyelő elhunytáról szomorodott szívvel. Hálás köszönettel emlékezett meg a jubileum alkalmából tanusított rokonszenvről.

Vagyonkezelő gondnok megemlékezett a templomház renoválásáról, amelyet 14.000 P. erejéig engedélyezett a közgyűlés.

Kedves kötelességnek tett eleget a közgyűlés, mikor *Faluvégi* Áron keblitanácsost, aki 20 éven át volt jegyzője az egyházközségnek és dr. *Ürmössi* Gyula keblitanácsost, aki 1897. óta tagja a keblitanácsnak, az egyház terén teljesített buzgó munkásságukért egyhangulag tiszteletbeli keblitanácsosokká választotta.

Volt egy fontos intézkedése is a közgyűlésnek. *Berde* Lajos indítványára többek hozzászólása után elhatározta, hogy a 4 P.-ös, vagy azon aluli adófizetők közül az 1933. december 31-ig járó adóhátralék alól felmentessenek azok, akik igazolják, hogy képtelenek megfizetni az adót. A kérés a lelkesi irodán személyesen, vagy levélben az adófelszólamlási bizottság elé terjesztették.

Karácsonyfaünnepélyek. Az Unitárius Nőszövetség 1933. karácsonyán is megszervezte gyönyörű segélyakcióját az unitárius szegények támogatására és felállította a karácsonyfákat, amelyek annyi derűt és szépséget varázsolnak a mai szomorú világba. A fáradhatatlan unitárius asszonyok élükön *Józan Miklósné* püspöki vikáriusnéval és *Barabás Istvánné* lelkesznével olyan ügybuzgalommal és szeretettel intéztek mindent, hogy nem maradhatott a fővárosban és környékén egy unitárius szegény sem, aki panaszra nyithatta volna ajkát a szent ünnepek alatt. — Az iskolás gyermekek számára december 21-én a Koháry-utcai templomban állított a Nőszövetség karácsonyfát. Az égő gyertyácskák fényénél a kicsinyek imádkoztak, énekeltek, szebbnél szebb verseket szavaltak, *Ürmössi Magda* zeneakadémiai növendék énekelt, *Péter Juliska* okleveles óvónő karácsonyi mesét mondott, majd az ünnepély végeztével megtörtént a szeretetcsomagok kiosztása, amelyeket ragyogó arccal vettek át a gyermekek.

Ujpesten december 23-án délután volt a karácsonyi ünnep, ameyen *Barabás István* lelkes imádkozott és buzdító beszédet mondott, *Imre Ilona* hitoktató pedig mesét olvasott fel a gyermekeknek. A hitoktatási csoport tanulói szépen szavaltak, majd a szegény családok közt kiosztották a pénz és ruhaségélyt a gyermekek pedig karácsonyi édességeket kaptak.

Rákospalotai karácsonyfaünnepélyünkről külön hirben számolunk be. Ezen felül még Pestszentlőrincen, Pestszenterzsébeten és a X. ker. Mávtelepi imaházban állított a Nőszövetség karácsonyfát és osztott szét karácsonyi ajándékokat.

A felnőtt ifjuság karácsonyfája dec. 22-én, pénteken este volt a Misszióházban, erről szintén külön adunk hirt.

Az Isten biztonnyal megáldja azt a szép és nemes munkát, amit a Nőszövetség végez az ő csekély anyagi eszközeivel, de annál nagyobb lelki gazdagsággal a szegénység lelkeinek megkönnyítése körül.

Ifjusági egyesületeink karácsonyfaestje december 22-én volt a Rákos-utcai Misszióházban. A meggyújtott karácsonyfa alatt *Jóán László* imádkozott. *Simonyi Györgyi* szavalt, majd *Maksay László* mondott az ifjuság nevében beszédet. *Sófalvy Zoltán* szaválata után *Ferencz József* szavai zárták be az ünnepélyt. A szeretetvendégség teremben a Nőszövetség terített asztallal várta egyetemi hallgatóinkat, akik boldog karácsonyi hangulatban töltötték családjuktól messze ezt a szép estét.

Karácsonykor, ó-év és ujév napján hiveink olyan szép számban keresték fel templomainkat, amelyben hasonló eddig nem tapasztaltunk. Vidékről érkezett jelentések is arról számolnak be, hogy mindenütt nagy mértékben növekszik a hivek buzgósága, különösen mutatkozik ez az Urvacsora osztásnál. Budapesti egyházunkban a Koháry u. templomban az urvacsorai kenyeret *Józan Miklós és neje,* a bort *Papp Mihály és neje.* Rákos utcai templomunkban a kenyeret és a bort *Nagy Áron.* Pestszenterzsébeten *Likszai Dénes,* Mezőturón *Szücs Sándor* és neje Dévaványán *Borsi János* és neje adományozták a szentasztalra.

A Heltai Gáspár bibli. kör ülései január 25-én és február 8-án lesznek a Koháry utcai lelkesi irodán pontosan este 7 órakor. A bibliai naptárt a tagok figyelmébe ajánljuk.

János Zsigmond élet- és jellemrajzá-nak megjelenését 1933 karácsonyára terveztem, azonban közben a bécsi állami levéltárban addig kiadatlan értékes forrásokat kaptam meg s azokat munkámban fel akarom dolgozni. Tisztelettel arra kérem jóakaratu előfizetőimet, hogy néhány hónapig még legyenek türelemmel, mért a munka minél később jelenik meg, annál gazdagabb tartalmu lesz. Az előfizetési iva beküldésének határidejét 1934. március 1-ig meghosszabbítom s addig még sok új előfizetőt kérek és várok *Szentmártoni Kálmán* unitárius főgimnáziumi igazgató. Székelykeresztur.

A Dávid Ferenc Egylet január hó 19.-én, pénteken este 6 órakor tartja meg ezidei első felolvasó ülését. A megnyitót dr. br. Daniel Gábor elnök, az imát dr. Csiki Gábor lelkes mondja. Felolvasást tart dr. Kováts Józsefné, Tüdős Ilona irónő: A francia protestáns külmisszió címen. Szaval: Pataky József, a Nemzeti Színház tagja. Zeneszámokkal szerepelnek: Petry Kató és Bergmann Sándor az Operaház tagjai, Mikusz Csák István organaművész. — Az előadói estélyt vacsora követi. Az egylet tagdíjjal hátralékos tagjaihoz felhívást bocsájt ki, január hó végén, melyhez csekklapot is mellékel. Kérünk mindenkit, hogy kettő pengőt ne sajnáljon, hogy az egylet munkássága zavartalanul biztosítható lehessen.

Unitárius vacsorát rendezünk az Unitárius Misszió Házban jan. 19-én este 8 órakor a Dávid Ferenc Egylet estélyét követően. A vacsora ára egy pengő. Csak telefonon vagy levelezőlapon történt előzetes jelentkezés után tudunk a résztvenni szándékozóknek helyet biztosítani. Telefon: 8-93-77.

A Brassai Egyesület ezidei munkásságában a harmincéveseknek kérdésével foglalkozik s senior szakosztálya már három ízben tartott ebben a kérdésben összejövetelt. Az elkövetkezendő hónapok tanúságait legközelebb összegezni fogjuk. Kérünk mindenkit, hogy felhívásunkat meghallgatva, foglalkozzék saját életét érintő kérdésekkel.

Unitárius bál megrendezéséről az idén is lemondott a Brassai egyesület, mert ennek nagy költségeivel a mai időben nem akarja unitárius társadalmunkat terhelni. Kedves Védnökeinkhez kimentek a felkérő levelek, melyben az egyesület céljaira, a szegény egyetemi hallgatók felsegélyezésére, támogatást kérünk. Különös figyelemmel fordultunk azokhoz a védnökké serdült volt tagokhoz, akik az egyesület támogatása mellett végezték el egyetemi tanulmányaikat. Nekik az adakozás nem a cél felismerésétől és szentségétől indított jószívű adakozás, hanem magasztos erkölcsi kötelesség.

Böloni Farkas Sándor Iparos egyletünk tovább folytatja az új évben is munkáját s minden hónap utolsó vasárnapján a Rákos u. templomban tartott Istentisztelet után ülésezik.

Az 1568 évi tordai országgyűlést ábrázoló képet keresi megvételre lelkészi irodája részére az Unitárius Misszió Ház. Akinek birtokában van Dávid Ferenc élete legszebb jelenetét megörökítő festménynek másolata s nélkülözni tudja, levélben értesítsen bennünket. Nagyon örvendenénk, hogyha valaki ajándékképpen ajánlaná fel lelkészi irodánk részére.

Az Unitárius Misszió Ház vendégszobájára hiveink figyelmét az új esztendőben újra felhívjuk. Nehány napra nagyon olcsó költségmegtérítés ellenében szívesen bocsájtjuk rendelkezésre. Az ágyhasználat díja az első napon kettő a további napokon egy pengő. A fűtési és fürdőszobai költségeket külön számítjuk fel. Idejében kérünk levelező lapon értesítést.

Kérelem! Unitárius egyházunk egyik nagysága: böloni Farkas Sándor. Az iparos és kereskedő hiveink tömörülésük zászlójává ezt a nevet tették. Bölcsen, okosan és stilszerűen! És ennek dacára sokan vannak, akik kérdésbe teszik, hogy hát ki is az a Farkas Sándor!? A kolozsváriak tudják. A csonkamagyarországiak nem tudják. Egyházközségi könyvtárunkból is hiányoznak a nevezett művei: Utazás Észak-Amerikában és Naplójegyzetei. Egyházunknak szép ajándékot juttat, aki e műveket nyilvános könyvtárunknak ajándékozza!

Régi igazságok új köntösben címmel dr. Iván Lászlónak lapunk felelős szerkesztőjének *Jézusról* írt rövid tanulmánya külön lenyomatban is megjelent. A szerző a bibliakritika eredményeit és a megújított istenes (theisztikus) világnézet követelményeit foglalja össze tizenhat oldalon. Lapunk kiadóhivatala bárkinek *ingyen* megküldi, aki azt levelező lapon, vagy személyesen kéri.

Vidék.

Karácsonyfa ünnepély Rákospalotán. A rákospalotai szorvány szépen sikerült karácsonyfa ünnepélyt rendezett a Máv. telepi állami elemi iskolában. Az alapot *Csáka Dezső* és *Székely Sándor* testvérünk gyűjtése adta meg s az Unitárius Nőszövetség szeretetteljes adományai egészítették ki. *Barabás* István lelkész szép beszéddel emelte a lelkeket az ünnepi áhitatba. Az Istentisztelet után *Fejér* Domokos üdvözölte a megjelenteket, majd *Imreh* Ilona hitoktató hálás köszönét fejezte ki a Nőszövetségnek úgy a karácsonyfa juttatott adományokért, mint a szegény családok megsegítésére küldött élelmiszercsomagokért. A szeretetnek ez az igazi igehirdetése — a jó példa, mert mi nem a feleslegeinket adtuk ide, hanem a kevesünkből juttattunk azoknak — kiknek még annyi sem volt. Azután a gyermekek alkalmi szavalatokkal mutatták meg szellemi előhaladásukat. A szavalók közül kivált a *Novozánszky* fiu és *Joó* Ilonka. Most jött az ünnepély legkellemesebb része a szép karácsonyfa alatt az ajándékok szétosztása, mely a boldog gyermek arcok mosolyában a legszebb köszönet volt az adományozóknak és azoknak, kik azt fáradságosan összehozták. Jó cselekedet magában hordja a legszebb jutalmát.

A füzesgyarmati népiskola karácsonyi ünnepe. A december 17-én tartott kedves kis ünnepegyes jelenetei aktualis alap gondolatok körül csoportosultak: a karácsonyt, a szeretet, áhitat és békesség ünnepét, a magyar gondolatot és a szegény családok nyomoruságát jelképezték. A jelenetek minden tekintetben megfelelték a várakozásnak. A szereplők, a rendezés és a tárgykör megválasztása elsőrendű volt. Dícséret illeti meg a szereplőket, ezeket az alig 8-10 éves kis embereket. Minden zökkenő és fennakadás nélkül mondták szerepüket. A hosszú párbeszéd és monológok nagyon jól sikerültek. Nem volt kiigazítás, dadogás vagy szerepelfelejtés. Sugó nem is kellett. Tűzzel, lelkesedéssel, felemelt fejjel bátran beszéltek, amint azt a szerepük megkívánta. Féltékenységet, vagy elfogultságot nem lehetett észrevenni. Mennyi türelem, mennyi odaadás, mennyi hozzáértés eredménye bontakozott ki a szemünk előtt! Megelégedéssel és munkája sikerében nyert örömmel telhet meg a szive *Kincses Lászlóné* unitárius lelkészné-tanító-nőnek, mert odaadó fáradsága nem vészett kárba. Az egész termet megtöltő közönség teljes kielégüléssel, meghatottsággal és örömteli szívvél távozott el. Az anyagi eredmény sem maradt el, mert a belépő jegyül szolgáló karácsonyi adományok s *Kincses László* lelkész gyűjtése lehetővé tették, hogy 20 szegény gyermeket meleg alsó ruházattal, harisnyával, cipőtalppal ajándékozhasson meg az iskola a dec. 23-án tartott karácsonyfaünnepélyen, amikor a dusan megrakott szép fa áldásaiból minden gyermek kivétel nélkül részesült. (Balla Ferenc.)

Budafokon január 28-án nem d. e., hanem *délután 3 órakor* tartjuk meg első Istentiszteletünket a reformátusok vendégszeretettel felajánlott hajlékában. Kérjük, a környéken, Albertfalva, Budatétény, Nagytétény, Törökbálint, Budács községekben lakó hiveinket, hogy ismerő-

seikkel és barátaikkal együtt vegyenek részt léleképítő találkozásunkon. A szolgálatot Ferenc József lelkész látja el.

Erdély.

A **Dávid Ferenc Egylet** erdélyi szervezeteinek egyetemes közgyűlése volt december 2-án Kolozsvárt az egyházi főtanács üléseit megelőzően. Az elmúlt év munkájáról az egyes egyházkörök szervezeteinek jelentései alapján *Szent-Iványi Sándor* központi titkár számolt be kimerítő terjedelmességgel. A központi szervezet új alapszabályait a román kultuszminiszter csak nem régen hagyta jóvá s ezzel a központ és a fiókok zavartalan működése biztosítva van. A Dávid Ferenc Egylet a folyó 1934-es évben ünnepli meg ötven éves fennállásának jubileumát. Erre az előkészületek az egyesület alapítója *dr. Boross György* püspök vezetésével már megindultak. Az egyesület történetét is megírják erre a nevezetes évfordulóra. A pénztári jelentés egyik lehangoló pontja az, amely az Unitárius Közlönynek, a Dávid F. Egylet hivatalos lapjának deficitjéről szól, amely évről-évre növekszik s az 1933. évben meghaladja a 13 ezer lejt (455 P.)

Bukaresti egyházközségünk az egyházi főtanács határozata alapján anyaegyházzá lett s első rendes lelkészévé *Dr. Boross György* püspök *Lőrinczy Dénes* szervező lelkészt nevezte ki. Az új lelkész beiktatása december 24-én vasárnap a délelőtti Istentisztelet folyamán történt meg. A bukaresti egyházközség a főtanácsi határozat alapján a kolozs-dobokai egyházkörhöz tartozik, de a püspök közvetlen felügyelete alatt áll. Az egyházközség területe óriási, amennyiben magában foglalja az egész óromán királyság területét. A lelkészi hivatal jelenlegi címe: Bucuresti 1. Strada Franklin No. 2. Itt jelenik meg a bukaresti unitárius egyház lapja: az „Unitárius Hirnök” is. *Lőrinczy Dénes* lelkész testvérünknek új állásában Istentől megáldott jó munkát kívánunk!

Iszlón, a marosi egyházkörben az unitárius hívek *Fekete József* lelkész vezetése mellett ujjáépítették omladozó templomukat. Ezelőtt néhány évvel iskolát építettek a kis lélekszámú iszlói hívek, most pedig áldozatkészüket ismét kipróbálva a régi Istenházát tették széppé és használhatóvá azt elkövetkezendő nemzedék számára. A felavató beszédet *Máthé Zsigmond* nyárádszentmártoni lelkész tartotta, míg a templom történetét a helybeli lelkész ismertette. A szép ünnepélyen jelen voltak az egyházkör felügyelő gondnokai is, akik közül *k. Nagy Árpád* tolmácsolta az egyházi felsőbb hatóság elismerését az iszlói híveknek.

Unitárius cserkészek Kolozsvárt. Novemberben a kolozsvári unitárius kollegium növendékeiből *Lőrinczy Zoltán* tornatanár megalkotta az első erdélyi unitárius cserkészcsapatot. Ezenlőre harminc fiu lépett be az új szervezetbe; a tizenkét éven alóli fiukból pedig megalakult a „farkaskölyök” csoport. Már az első jó munkát is elvégezték. A főtanácsra önkéntesen berendezték az otthonukat a főtanácsi tagok számára szálló helynek, amivel egy csapásra megnyerték a szívüket. Ezentul pedig az egész főtanács alatt szolgálatkészen sürgölődtek-forgolódtak a

tanácskozás helye körül s mindenben segítségükre voltak az időseknek. Jó munkát!

Gyűjtési felhívás a brassói templom építésére. Erdélynek egyik legnagyobb városában Brassóban 2000 unitárius lélek él, akik az utóbbi évtizedek alatt vándoroltak be a környező vármegyéből. Husz év óta önálló unitárius egyházközség van Brassóban, melyet egy rendes és egy segédlelkész pásztorol. A gyülekezet szépen virágzik, csak egy nagy hiánya van: nincs temploma. A református templomban tartják Istentiszteletüket az unitárius hívek. Az utóbbi időben a várostól kaptak egy 40.000 P.-t érő szépen fekvő telket, melyen öt év alatt fel kell építeni a templomot. Az építkezés tervei *Kovács Lajos* lelkész ügybuzgósága mellett el is készültek, továbbá kb. 35.000 P.-t a brassói szegény hívek erejükön felül adományoztak is, de ez még mind kevés. Az építkezéshez 135.000 P.-re volna szükség s így még 100.000 P. hiányzik. A hiányzó összeget most gyűjtés útján akarják megszerezni brassói testvéreink. Éppen ezért kérelemmel fordultak egyházközségeinkhez és egyesekhez, hogy támogassák őket nagy munkájukban a brassói „Unitárius Ház” megépítésében. Mi aggódó, de egyben bizakodó szeretettel gondolunk erre a célkitűzésre és felhívjuk híveinket, hogy adakozzanak e nemes célra. Adományokat átvesz a budapesti egyházközség lelkészi hivatala.

Külföld.

A Biblia egyik ősi kéziratát megvásárolta az angol kormány. Ezt az ősi kéziratot valószínűleg Alexandriában készítették a 340. év körül görög nyelven s másolása nagyon szép. Évszázadokon keresztül kézről-kézre járhatott, míg a múlt században egy német tudós a Sinai hegyen fekvő görögkeleti zárdában fedezte fel, innen kapta a nevét is: Codex Sinaiticus. Az ószövetségi részét már csak töredékeiben találta meg a tüzelesre összehányt lomok közt, míg az újszövetségi részt teljes épségben őrizte az egyik barát egy abroszba csomagolva. A fölfedezett roppant értéket az orosz cár, a szerzetesek főpatronusa szerezte meg egy kis ajándék fejében s így került Szentpétervárra, ahol a mai napig őrizték. Mivel a szovjetnek pénzre van állandóan szüksége s különben sem sok szál füzi őket a szent könyvhöz, százezer fontért eladták az angol nemzetnek. A kétmillió pengőt kitevő hatalmas összeg felét az angol kormány, a másik felét pedig az angol társadalom fizeti ki. Az emberiségnek ezt a legnagyobb kulturtörténeti emléket és a kereszténységnek legszentebb ereklyéjét a British Muzeumban kiállították, ahol első nap háromezeröttszáz látogató nézte meg.

Az áldozatkésztség a legősibb unitárius erény!
Ezt olvasóinktól is elvárjuk!

Bibliai naptár

Beléptünk az évnek abba a szakába, amelyet farsangnak neveznek. Ilyenkor mindenki örül, mindenki virgadni akar. A sok léha mulatság közepette mi fordítsuk figyelmünket arra a magasabb rendű öröme, amely Jézus szivéből tör fel, valahányszor Isten dolgával foglalkozik. A kereszténység nem a szomorúság, a lehorgasztott fejek vallása, Jézus diadalmas örömet hirdet azoknak, akik a lelki örömeik átélésére készek:

Január	18—20	János ev.	2 rész	1—11
Január	21—24	Lukács ev.	15 rész	3—10
Január	25—27	Máté ev.	13 rész	44—46
Január	28—31	Máté ev.	25 rész	14—30
Február	1—3	Máté ev.	9 rész	10—15
Február	4—7	János ev.	15 rész	1—11
Február	8—10	János ev.	16 rész	17—24
Február	11—14	János ev.	15 rész	12—17
Február	15—17	Máté ev.	5 rész	3—12

HIVATALOS RÉSZ

7—1934.

Meghívó.

Magyarországi Unitárius Egyházi Igazgató Tanácsunk 1934. január 23-án (kedden) délután fél 6 órakor a tanácsteremben.

évnegyedi rendes ülést

tart, melyre a tanács tagjait szeretettel meghívjuk.
Budapest, 1934. január 6.

dr. Mikó Ferenc s. k. Józán Miklós s. k.
főgondnok-helyettes püspöki vikárius

Tárgysorozat: 1., Elnöki megnyitó. 2., Jegyzőkönyv hitelesítése. 3., Elnökileg elintézett és folyó ügyek. 4., E. K. Tan. 2071—1933. sz. leirata. 5., 10 új tanács tag eskütétele. 6., Bpesti ekklezsia 349. sz. javaslata Rádióügyben. 7., Missió-Ház évnegyedi jelentése. 8., Missió-Ház költségvetése 1934-ik évre. 9., Missió-Ház kérdése zászlóügyben. 10., Dimény Mózes tanácsos lemondó levele. 11., dr. Tóth György indítványa szakelőadók és birtokbizottság újjászervezése tárgyában. 12., Időközben érkező ügyek. 13., Indítványok (írásban előre).

NB! Állandó Vegyes Bizottság ülése a lelkeszi irodán 1934. január 20 (szombat) délután fél 6 órakor.

Lelkeszi nyugdíjalapra újabban a következő buzgó atyánkfiai adakoztak: Csatkai Jenő Sopron 4 P., dr. Mahler Sándor Dunakeszi és Péterfy Gyula Kispeszt 5—5 P., Blaschnek Béla Bp. 6 P., Horti József (neje emlékére) 10 P. Fogadják a nemes szivü adakozók az Unitárius Egyház hála-köszönését. A nyugdíjalap kezelője fölkéri mindazon atyánkfiait és pedig szegényeket és gazdagokat egyaránt, hogy akik még erre a szent célra nem hozták volna meg a maguk áldozatát, sziveskedjenek ezt most már — amikor áldoznunk nehezebb — bevezetni az egyházközséget illető napi szükségletek sorába. Kiki, amit adhat, adja pontosan évi adójának 10 százaléka arányában.

És adja úgy, mintha saját magának adná. A közjó csak ilyen elgondoláson épülhet fel. Egyházunk közjára pedig mindenek felett való.

Atyafiságos üdvözlettel
Budapest, 1934. január 5.

Józán Miklós
lelkész-elnök
az Alap kezelője.

Az Unitárius Nőszövetség karácsonyi akciójáról szóló beszámolóját kezdhettük mással, mint a hálaadásnak szavával a jó Isten iránt, kinek csodatétele megújul minden alkalommal a mi kicsiny seregünkön, mikor kérő szónkat felemeljük valamely jó ügy szolgálatában; s a hála-köszönés szavaival azokhoz, kik ebben a nehéz magyar télben is találtak szükös filléreik között fényes pengőt, ruhatárunkban darabokat, melyekkel segítettek szegényebb sorsu testvéreiken. Isten hatalmas számottartó könyvében 1933. karácsonyán bizonyítással bejegyeztetett rólunk: *egy más keresztjét hordozni igyekeztek.*

Ebben a gondolatban találja meg minden adakozó adakozásának bőséges megjutalmazását.

Akciónk során a régi évek gyakorlata szerint minden iskolás gyermekünk kapott szeretetsomagot a székházban, Újpesten, Rákospalotán, Pestszenterzsébeten, Pestszentlőrincen, Máv. telepen: az ifjuság a Misszió házban.

Minden nyilvántartott szegény család kapott élelmiszer csomagot (2 kiló liszt, fél kiló zsír, fél kiló cukor fél kiló rizs) a nagyobb családok két csomagot.

A főváros nemes áldozatkészségéből 75 nyilvántartott szegényünk részesült fejenként 8 pengő segélyben.

Pest környékén lakó szegényeink s a főváros területén lakók közül — akik nem voltak ajánlhatók az említett segélyezésre — pénzsegélyben részesültek.

A rendelkezésre álló készlet határain belül kaptak szegényeink ruhanemüt, cipőt, könyvet, játékot.

Az akció számszerű adatai: bevételek a) pénz
1., a december 1-i műsoros est tiszta jövedelme 158.70 pengő. 2., Tébe adomány 100 pengő. 3., O. K. H. 20 pengő. 4., A Székház lakóinak adománya 22 pengő. 5., Dimény és M. neje, Pataky F. és neje 20—20 — 40 pengő. 6., Borsosné W. I. 15 pengő. 7., öz. Lipkay A.-né 12 pengő. 8., Molnár J., Jakab J., dr. Iván, dr. Szintel J. és neje Fürt Ö. és neje, Mihály R.-né, dr. Györfy I., öz. Héderváry H.-né, Józán M.-né, dr. Ormos E., Péterffy J., dr. Dániel G., Ujváry L., dr. Zsakó A., Rédigér K. 10—10 pengőt, összesen 150 pengő. 9., dr. Enyedy R.-né 8 pengő. 10., Csákány D.-né 6 pengő. 11., Csatkay J. 5.60 pengő. 12., öz. Bellovics I.-né, dr. Barabás J., Boncza F., Gálfalvay L.-né, Péterfi Julia, Ráduly J.-né, Polgár L.-né, dr. Csiki G.-né, dr. Kisgyörgy S.-né, Jordán V.-né, dr. Benczedy L., Dimény L., Farkas Zs., Tontsch R.-né, György V., dr. Tóth Gy., Belényessy S., Rend T.-né, Kárpáti I.-né,

*Az Unitárius Értesítő
a megújodást akaró
unitáriusok lapja!*

Nagy L., Szabó G., Tanka S., özv. Rend D.-né, Halász Dezső cég, 5—5 pengőt, összesen 120 pengő. 13., Nagy J.-né, Barabás I.-né, dr. Tihanyi Gy.-né, dr. Csomor B.-né, Pongrácz B. dr. Pákay L., Papp M., 4—4 pengőt összesen 28 pengő. 14., Ajtai Kovács J. László J., Buzsán Zs., özv. Somogyi B.-né, Jahl N.-né, Sigmond S. és neje, Gömb u. körzet, Szende Gy., Létay Gy., Gyöngyössy J., 3—3 P., összesen 30 pengő. 15., Deák F. 2.50 P. 16., Jukl K.-né, Orbók A., ajtai K. J., Zuglói Protestáns Kör, Baranyi J.-né, özv. Szinte G.-né, Hackler A.-né, Ürmössy Gy., Belováry I.-né, Benedek A.-né, Páll M., özv. Kovács L.-né, Pauspertl K.-né, Csiki P.-né, V. Nyiredy G.-né, Mikó J., Tóth M.-né, özv. dr. Farkas Gy.-né, Dercsi J., Gál Kálmán 2—2 pengőt, összesen 38 pengő. 17., dr. Tóth J., Nyiredy E. 1—1 pengőt, összesen 2 pengő. 18., Kimaradt cukornemű megváltásából 7.54 P. 19., Nőszövetség pénztárából 135 P. 20., Nőszövetség szegénygondozó alapjából 50 P.

B.) Corvin Áruház 20 P. értékű vásárlási utalvány

C) Természetbeni adományok: ruhanemű, cipő Zsigmond L.-né, Dr. Borbély T., Máthé S., Belováry Lengyel M.-né, Nyiredy E., Dr. Gáspár M., Csucsi J.-né, Sternadek F.-né, Molnár D., Endrey T.-né, Biró L.-né és Surányi E.-né, dr. Nagy Gy.-né, Réter A., N. N. dr. Iván L., Feketéné Sz. M., Szegedy I.-né, Buzogány A., Ambrus J., Durugy F. és neje, Patik A.-né, özv. Nyirő Gy.-né, dr. Benczedy L.-né, Biró J.-né, „Ágnes” Misszió ház, Pálffy S.-né, Kovács J.-né, László J.-né, Kálóczy B., Szabó I., özv. dr. Jéger Kálmáné, dr. Halász J.-né, Tóth S. és családja, Barabás A., özv. Nyiredy J.-né, Moritz F.-né, Taglieber K.-né, „Ádámka” Imreh S.-né, Izsák Zs.-né, Józán M.-né, Dalmady Z.-né, Horváth J.-né, Schwimmer I.-né, dr. Szinte J.-né, Gruer I.-né, Fodor B.-né, Kelemen B., Gyarmathy, M. Gábor A.-né, Borsosné W. I., Pöké J.-né, Pauspertl K.-né, Vitéz Máthé B., Gáthy F., Göncz L.-né, Preyer M., Hegedüs Sz., Migray J.-né, Mahler Mártonka és Edith, Izsák I., Kiss Magduska, Csiky I.-né, dr. Rákóczy B.-né, Supka G.-né, Hajduböszörményi Köt. Szövetgyár 12 pár harisnya, 12 pár zokni, Hauer és M. cég 6 sapka, 4 pár harisnya, dr. Havas B. utján Magyaróvári Műselyemgyár 12 kötött gyapju nadrág, Klein Béláné 20 drb. új svájci sapka.

Élelmiszer: Fülöp F.-né, Pálffy S.-né, özv. Lipkay A.-né, Imreh S.-né, Rajk I.-né, Deák F.-né, Buzogány A., Sepsy-né, Pauspertl K.-né, Józán M.-né, Barabás I.-né, Péterfi J., Ráduly J.-né, Országos Tejszövetkezeti Központ 10 doboz sajt.

Cukorka: Rónai G., dr., Lázár J., Stühmer Frigyes 3 doboz szalon cukor.

Könyv: N. N., Gyarmathy M., Patik E., András T., Schey E.-né, Moritz F.-né, Belováry I.-né, dr. Lázár J., Kiss M.

Játék: „Kálmán” Mahler M. és E., Bordás A., Moritz F.-né, Molnár D., Rajk S.-né, Kiss Magda.

Kiadás: Pénzsegélyben részesültek 53-an (20-10-6-5-4-3-2 tételekben) 214 P. értékben, élelmiszer csomagot kaptak 73. 181.80 P., cipőt 8-an 42 P., kiosztottunk 520 szeretetcsomagot (Koháry-utcában 285 drb. Misszióházban 65, Pestszentlőrincen 30, Máv. telepen 50, Pestszenterzsébeten 40, Rákospalotán 25, Ujpesten 25, 407.82 P. értékben: szeretetvendégség költség 14.55 P., nyomda költség 12.89 P., portó, bélyeg, vegyes kiadások 36.67 P., karácsonyfa és disz 15.88 P., összesen 925.61 P., maradvány 4.73 P. Ruhaneműt kapott 80 család és egyesek vegyesen 8 drb. új sapkát a Leányegyletnek: 4 drb. könyvet a Leányegylet 3 drb. könyvet a Cserkészek könyvtárának;

1 rend férfi ruhát és 2 pár cipőt 1 pár sámfával a Brassai S. Ifj. Egyesületnek adtuk át kiosztás végett.

Ugy az adományozott, mint a kiosztott tárgyak részletes jegyzékét bármikor, bárki megtekintheti alulírott pénztárosnál.

Beszámolónk végeztével hálás köszönettel fordulunk ismételen mindazok felé, kik lehetővé tették, hogy a szeretet ünnepén szolgáltatottuk, erősíthettük a testvéri összetartozás szent érzését.

A Nőszövetség nevében:

Barabás J.-né pénztáros.

Elszámolás az Unitárius Nőszövetség 1933. dec. 8-án tartott műsoros estjének bevételéről és kiadásáról. Bevétel: 1. Eladott műsorok árából beszolgáltató: vitéz Nyiredy Gézané 10 P., Buzogány Anna 8 P., Deák F.-né 6.50 P., Józán M.-né, özv. Nyirő G.-né, Hegyi Gy., Barabás I.-né, 5—5 P., Péterffy Gyula 4 P., Gragersen L. (Ev. Nőszövetség), Jukl K.-né, Csiki P.-né, Nemes A.-né 3—3 P., Joó Gizella 2.40 P., Kiss J. és I., Fahl N.-né, Csiki G., Bodoczky G. 2—2 P., Kiss M., Belováry S.-né, Hegedüs Sz., Kelemen Béla, Preger M., Gáthy Á., Laczkó D., Jababiné, Fábry E., dr. Tóth Gy., Dimény L., Csucsi L. 1—1 P., (Helyszínen megváltott műsorok árából 65 P. 72 fillér. 3. Az est perselygyűjtése 8.46 P. Összes jövedelem: 157 P. 08 fillér. Kiadás: Műsor nyomdaköltség 10.30 P. Portó költség 8.08 P. Tiszta jövedelem: 138.70 P. A jótékony célra Máthé Ernő 6.18 P. értékben az 500 darab műsört ajándékozta. Barabás Istvánné pénztáros.

Köszönet és nyugtázás. A rákospalotai szörványkarácsonyfa ünnepélyének költségeire adakoztak: 1. Csáka János, 2. Csontos Lajos, 3. id. Székely Sándor, 4. Fejér Domokos, 5. Máthé Sámuel, 6. Máthé Aron, 7. özv. Máthé Lajosné, 8. Máthé Lászlóné, 9. Máthé Lajos, 10. ifj. Székely Sándor 1—1 P., összesen 10 P. A Fejér testvérek 1 kgr. tordai mézes kalácsot adtak. Az október és november havi persely gyűjtésünk 3.06 P. Ezen összegből fedeztük a karácsonyfa ünnepély összes költségeit, Hálasan köszönjük a jó szívek adományát.

Rákospalota, 1933. dec. 24-én.

Csáka Dezső és Székely Sándor gyűjtők.

Csáka János szörvány gondnok

Ujpesten a karácsonyfaünnepélyre a szegények számára adakoztak: Inczefy Dénes szörványgondnok 10 P., Vadadi Albertné 4 P., dr. Iván László 1 P., összesen 15 P. Ezenkívül több rendbeli ruhát, cipőt, ami a színhelyen rögtön ki is osztatott. (dr. i. l.)

Ne dobja el a mellékelt csekklapot, mert előfizetni unitárius kötelesség!

Istentiszteleti sorrend 1934. február havában.

H O L	Melyik napon	Nely órában	Szolgálatot végzi
A., Templomokban:			
V. Koháry-u. 4. (ifjúsági)	4.	d.e. 11.	Pethő István
"	11. 25.	" "	Józan Miklós
"	18.	" "	Barabás István
IX., Rákos-u. 3. (Misszió-Ház)	4. 18.	d.e. 10.	Ferencz József
"	11. 25.	" "	dr. Csiki Gábor
B., Körzetekben:			
VI. Gömb-u. 53. el. iskola	11.	d.u. 4.	Barabás István
X. M. Á. V. telep Prot. imah.	4.	d.u. 4.	Ferencz József
"	18.	" "	Pethő István
C., Pestkörnyéken:			
Csepel — Templomtéri p. isk.	11.	d.e. 11.	Ferencz József
Kispest — Wekerle-t. II. sz. e. isk.	18.	d.u. 4.	Ferencz József
Pazterzsébet — Erzsébet-u. e. i.	11.	" "	Ferencz József
"	25.	" "	dr. Csiki Gábor
Pasztőrinc - Áll. Tel. - Kulturház	11. 25.	d.e. 11.	Pethő István
Rákos-palota - Máv. telepi isk.	18.	d.u. 4.	Barabás István
Újpest - Szt. István-téri polg. isk.	4.	" "	Barabás István
D., Vidéken:			
a. Cegléd — Evang. templom	25.	d.e. 11.	Ferencz József
b. Debrecen — Hatvan-u. 24. Unitárius Imaház	4.	d.e. 10.	dr. Csiki Gábor
c. Szeged — Ref. templom	18.	d.e. 11.	dr. Csiki Gábor

NB! Böjti vasárnapokon, 1934. febr. 18-tól kezdve március 25-ig bezárólag, d. u. 6 órakor közös templomi áhitat a Koháry-utcában II. em. Sorozatos konferenciák az „Apostoli Hitvallás” címén. Előadók: Józan Miklós, Barabás István, dr. Csiki Gábor, Pethő István, Ferencz József és dr. Iván László

NB! Minden szombaton este 6 órakor a Misszió-Ház gyülekezeti termében (IX. Rákos-u. 3.) egyházi énekpróba.

Könyvek kötését

a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelben, jutányos árban vállal

TICHY REZSŐ

könyvkötő
IX., Mária Valéria-telep
61/359b.

Levelezőlap hívásra jövök.

Énekeskönyv,
imakönyv,
unitárius irodalom

Kapható az UNITÁRIUS
IRATMISSZIÓNÁL V. k.,
Koháry-utca 4. I. emelet,
8. — Nyitva csütörtökön
5-7, vasárnap 12-1-ig.

POSTAI SZÁLLÍTÁS 10 SZAZALÉK FELÁRRAL.

Dr. TIHANYI
GYÖRGY

fogorvos rendelője
Budapest, IV., Pro-
hászka Ottokár-utca
8. szám — Ren-
del: 12-1/2 és 3-6
órák alatt. — Uni-
tárius betegeknek
kedvezmény,
ugyanott kozmetikai rendelés

berde lajos

unitárius cipésmester
jutányosan vállal

minden munkát

Lakik: II., Batthyány-utca 48.
Hó- és sárcipőt is készít.

GABOR ANTAL FATELEPE

Budapest, IX. kerület,
Remete-u. 11. szám.
Butor, épület és tűzifa
állandóan raktáron.
Telefon: 41-2-54. sz.

**Unitárius hittest-
véreknek ked-
vezményesen
dolgozik**

**NAGY
ÁRON**
asztalosmester

VII., Károly krt. 9. Telefonhívó: 33-0-73.

UNITÁRIUS ÉRTESITŐ

SZERKESZTŐSÉGE
ÉS
KIADÓHIVATALA
LEGJUTÁNYOSSAB-
BAN FELVESZ

H I R D E T É S E K E T